

DELO

Izhaja vsakega 1. in 15. dne meseca ter stane vseletno 10 kron,
polletno 5 kron.

Dopise je pošiljati uredništvu „DELA“ v Ljubljani. — Rokopisi
se ne vračajo.

Odgovorni urednik: Rudolf Šega.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo „DELA“ v Ljubljani.
Cena oglasom po dogovoru.

Strokoven list za industrijo, obrt in trgovino.

Leto I.

V Ljubljani, 1. marca 1907.

Štev. I.

I. kranjska tvornica pletenin in tkanin

DRAGOTIN HRIBAR v Ljubljani.

priporoča cenjenim gg. trgovcem in kramarjem v mestu in na deželi svoje izdelke, kakor: nogavice, rokavice, gorenjske jopiče, gamašne, otročja oblačilca, telovnike za gospode in lovske telovnike itd. — Blago najboljše kakovosti, cene nizke, postrežba točna.

Slavnemu občinstvu v Ljubljani pa najuljudneje priporočam v nakupovanje omenjenih predmetov tovarniško zalogo v Šelenburgovih ulicah 13.

Kder kupi enkrat ostane gotovo zvest naročnik mojih izdelkov.

Obrtniki, industrialci, trgovci razširjajte
povsod svoj edini slovenski strokovni list!

DELO

Izhaja vsakega 1. in 15. dne meseca ter stane vseletno 10 kron,
polletno 5 kron.

Dopise je pošiljati uredništvu „DELA“ v Ljubljani. — Rokopisi
se ne vračajo.

Odgovorni urednik: Rudolf Šega.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo „DELA“ v Ljubljani.
Cena oglašom po dogovoru.

Strokoven list za industrijo, obrt in trgovino.

Leto I.

V Ljubljani, 1. marca 1907.

Štev. I.

Naš namen.

Naše gospodarsko življenje se le polagoma razvija. In priznati moramo, da smo v primeri z drugimi narodi zelo zaostali. Naravna posledica tega je, da postajamo gospodarsko vedno bolj odvisni od drugih narodov. Tega počasnega napredovanja so krive razne okoliščine. Kot enega glavnih vzrokov moramo navajati dejstvo, da so naše najboljše moči angažovane v vsakdanjem političnem boju . . . Toda vendar moramo pa priznati, da je tudi na našem gospodarskem polju začel pihljati nov veter, ki polagoma prepodi vse one megle, ki branijo, da ne zasije solnce, ki poraja novo, čvrsto življenje.

Naši denarni zavodi se krepko razvijajo. In ravno hranilnične vloge nam kažejo, koliko kapitala premore naš narod. Ta kapital pa žalibože leži takorekoč mrtev ali pa podpira tuji kapital. In ravno v tem oziru nam predvsem manjka enotne organizacije. Da pa ta kapital prav vporabimo, *treba nam je predvsem dobre strokovne in splošne izobrazbe.* V tem oziru smo pa precej na slabem. Država nas je kaj mačehovsko obdarila s izobraževalnimi sredstvi. Toda upajmo, da se razmere kmalu zboljšajo. Seveda upanje samo nam še ne pomore — ampak moramo na to gledati, da si sami z lastno močjo pridobimo ono strokovno in splošno izobrazbo, katero potrebujemo v velikem konkurenčnem boju na gospodarskem polju. In tako morajo ljudje, ki imajo enake ali pa podobne interese, vedno in povsod iskati medsebojnega stika. Na ta način se najboljše vzajemno izpopolnjujejo. Kratko rečeno: *organizacije nam je treba.* Naši trgovci so si ustvarili lepo organizacijo. Toda naš obrtnik, naš industrijalec še vedno tava sam in se nekako boji skupnega nastopanja in bojevanja. In ravno ta potreba nas je dovedla do misli, da ustanovimo list, ki bo zastopal interese naših

obrnikov, industrijalcev in trgovcev, ki bo iskal vedno in povsod onih vezij, ki vežejo te tri sloje . . . Novi politični dobi se bližamo. Novi volilni red bo popolnoma preustrojil naše politično, pa tudi naše gospodarsko življenje. In bolj kot prej kdaj se kaže potreba, da se posamezni stanovi krepko organizujejo. Boj na gospodarskem polju se bo še bolj poostril. V ta gospodarski boj moremo pa le takrat uspešno poseči, če poznamo dobro teren. Vsled tega hoče naš list čitatelje predvsem seznanjati z najaktualnejšimi dogodki na gospodarskem polju. Prinašati pa hoče tudi kratke jedrnate poučne članke, vzbujati hoče z iniciativami podjetnost in po možnosti tudi organizovati posamezne interesente v to ali ono gospodarsko svrhu. Hočemo pa tudi popolnoma brez ozirov pokazati vse one vrzeli v našem gospodarskem življenju, vse nedostatke in napake, katere moramo v prvi vrsti popraviti, če hočemo napredovati.

Ker smo pa prepričani, da je naš narod premajhen, da bi se popolnoma osamosvojil, iskali bomo stika in podpore pri naših najbližjih sosedih in sorodnikih. Delovali bomo na to, da se jugoslovanski narodi gospodarsko zblížajo, gospodarsko izpopolnijo. Le na ta način se bomo rešili nevarnosti, ki nam preti od severa.

Če pa hočemo vse te naloge izpolniti, moramo imeti predvsem trdno finančno podlago. *Za to se pa obračamo na vso slovensko javnost, da se prav pridno naroča na naš list.* Imeti moramo pa tudi sodelavcev. V to svrhu pa prosimo vse one, ki se zanimajo za gospodarski razvoj našega naroda in ki čutijo v sebi sposobnost s krepko besedo poseči v tekmovalni boj na gospodarskem polju, da vstopijo v krog naših sodelavcev.

Torej na delo, ker le v delu je rešitev!

Gospodarski razgled.

V Ljubljani, dne 25. februarja 1906.

28. januarij je bil v avstrijski zgodovini važen dan, kajti na ta dan se je vršila zadnja seje kurijskega parlamenta. S tem je končana prva doba avstrijske ustavne zgodovine. Z novo, na podlagi splošne in enake volivne pravice izvoljeno zbornico se začne za Avstrijo nova doba njenega političnega in gospodarskega življenja. Kot termin za nove volitve je vlada določila 14. maj. Nova zbornica se snide najbrže mesca junija. Slavnostna izjava, s katero uvaja vlada sankcijo novega volivnega reda, pravi, da je najvažnejša naloga novega parlamenta pospeševanje gospodarskih in socialnih interesov. In le želeči moramo, da bi ta vladna izjava našla rodovitna tla tudi v novi ljudski zbornici.

Naša monarhija je v poslednjih letih na gospodarskem polju brezdvomno precej napredovala. Seveda ne moremo tajiti, da smo ravno v tem oziru še vedno zaostali za drugimi državami. Treba nam je pogledati le v Nemčijo, v Združene države ali pa na Angleško, da vidimo, kakšna razdalja je med našim gospodarskim življenjem in pa onim omenjenih držav. Seveda ima načelo »festina lente« tudi svoje dobre strani, in za Avstrijo gotovo ne moremo priporočati onega silovitega drvenja, kakor ga opazujemo v Ameriki, čeprav bi našemu narodnemu gospodarstvu ne škodovalo nekoliko več podjetnosti. In da se naša država nahaja v dobrih gospodarskih in finančnih razmerah, to je mogel še pred koncem državnozbornskega zasedanja naglašati finančni minister dr. Korytovski. In v kakem sijajnem stanju se nahajajo avstrijske državne finance, razvidimo iz dejstva, da se bo vporabilo od državnih blagajniških zalog 30 milijonov za odkup salinskih listin. Posebno važnost moramo pripisovati tudi onemu stavku našega finančnega ministra, v katerem izreka svojo zadovoljnost, da se je naš domači kapital ni udeleževal prekomorskih podjetij, ki so tudi deloma kriva denarnega draženja in ona razburjenosti, ki že precej časa vlada na izvenavstrijskih borzah.

Trgovinsko - pogodbeno pogajanje z Rumunijo in Bolgarijo se začne najbrže še v tem mesecu. Najbolj se pač zanima javnost za novo tarifno pogodbo z Rumunijo. Kakor je znano, je Avstro-Ogrska z Rumunijo in Bolgarijo v razmerju največje ugodnosti. Avstrija je torej deležna vseh onih industrijalnih koncesij, katere je Rumunija dovolila Nemčiji. Za celo vrsto specialnih industrijskih predmetov pa ne uživa Avstrija uvoznih olajšav. In ravno te olajšave bodo najvažnejša točka avstrijskih pogajanj, dočim bo Rumunija polagala večjo važnost na poljedelski izvoz (živina, meso in žito). Glede na carino od živine imamo že v trgovinski pogodbi Avstro-Ogrske z Nemčijo začrtano smer. Vsa-

kega eventualnega znižanja bi bila deležna tudi Nemčija, s katero smo v razmerju največje ugodnosti. Del pogajanj bodo tvorile tudi veterinarsko-policijske zahteve. Agrarci nasprotujejo vsaki koncesiji glede na veterinarske konvencije. V Rumuniji niso menda zdaj veterinarske razmere neugodne. Toda bati se moramo sosednjih držav, predvsem Turčije. Kar se tiče prometa z žitom, mora Rumunija računati z neizpremenljivo minimalno carino. To so približno najglavnejše točke in smeri za navedena pogajanja, ki nam obenem kažejo težkoče, katere morajo premagati, če hočejo doseči tarifno pogodbo, ki bo obojestransko zahtevala. Pogajanja z Bolgarijo so formalno le nadaljevanje konferenc, ki so se koncem leta 1905 pretrgale.

Izid volitev za nemški državni zbor pomenja v prvi vrsti zmago nemške kolonialne politike. Skoraj ravnostakega pomena je pa tudi poraz socialno-demokratske stranke. Meščanski krogi so tej stranki v zlo šteli, da so se zvezali čeprav v gotovo svrhu, s centrom, torej z elementi, ki so bili vedno največji nasprotniki socialnih demokratov. Nemška kol. politika se da pač razlagati in tudi opravičiti le na ta način, da potrebuje industrijska produkcija Nemčije, ki zelo presega domače potrebe, novih zunanjih tržišč.

Javno življenje Italije se bavi z vprašanjem, na katerem trpi ves gospodarski organizem dežele. Že celo leto trpi Italija vsled železniške krize. Kakor je znano, so laške železnice dve leti podržavljene. Toda namesto prejšnjih, sicer ne idealnih, toda vendar še znosnih razmer je nastopil kaos, ki daje kaj slabo spričevalo že itak ne preveč slavnemu upravnemu talentu laške države. Prej so imeli vlaki zamude, tovorni vlaki so preje vozili le v polževem tempu — toda zdaj ostajajo kar sredi tira. In vsled tega trpe ravno zdaj pozimi večja mesta in pa industrijski kraji, ker nimajo premoga. Nekatere večje tovarne so morali celo zapreti. Kakšne razmere vladajo, se najboljšo razvidi iz tega, da je bilo n. pr. mesto Alexandria cele tri dni brez soli. Osebnostni vlaki niso zakurjeni, ker osobe hrani v interesu svojega lastnega žepa premog. Vsled teh razmer je ljudstvo zelo razburjeno, in tudi v parlamentu se kaže velika nevolja. Ministrstvo hoče baje odstopiti, Seveda odstop ministrstva še nikakor ne daje poročta, da bodo s tem odpravljene žalostne razmere na železnicah.

O Ameriki je bilo nekaj časa razširjeno mnenje, da je svoj gospodarski razvoj forsiral. Nekateri so celo videli na horizontu Združenih držav vstajati temne oblake ter se bali nevihte, ki bi vplivala tudi na onstran morja ležeče dežele. Sedem velikih železnic je namreč že dobilo pravico za emisije v višini 2400 milijonov kron. Te 2½ milijardi kron pa bi tvorile po mnenju severnoameriškega železničnega kralja Hilla še le deseti del vsote, katero bodo ameri-

ške železnice potrebovale v investicijske svrhe. Kakor znano, je angleški in nemški kapital precej angažovan v akcijah velikih ameriških železnic. In zato je zavladal ravno na teh borzah strah. Bali so se namreč, da morda ne bo na razpolago dovolj denarja, da se ustreže velikanskim zahtevam ameriških železnic, vsled česar bi morala nastati kriza. Ta strah pred Ameriko pa v Evropi ni nič novega. Predvsem je to strah pred velikimi številkami. Ne smemo namreč pozabiti, da se onstran velikega oceana razvija gospodarsko življenje v popolnoma drugem tempu, nego pri nas. Ta strah se je v poslednjih dneh zopet nekoliko polegel. Ameriške železnice so namreč svoje velikanske finančne načrte za zdaj preložile. Da dobe denar, katerega potrebujejo za investije, so izdale bone, katere bodo v nekaterih letih izplačale.

Boj zoper kartele.

V poslednjem času se je zopet pojavilo antikartelno gibanje, ki je bilo pred šestimi, sedmimi leti v vseh krogih razširjeno, ki je pa kmalu zopet brez posebnih posledic zaspalo. V prvi vrsti velja ta boj kartelu železaren, toda tudi drugim kartelom ne prizanašajo. Kovinski obrtniki, ki so neposredno prizadeti, so začeli akcijo. Tej se je pridružila tudi dunajska občina, kateri so sledili občinski sveti ostalih deželnih stolnih mest, tako tudi ljubljanski. Celo vodja naše marine se je v delegacijah pritoževal, da zaračunjava kartel železaren previsoke cene za material novih bojnih ladij. Na sestanku kovinskih obrtnikov so storili gotove zahteve, ki pa v bistvu ne vsebujejo ničesar novega, ampak so stare, že od prej znane zahteve: Izda naj se splošni kartelni zakon; vlada naj zahteva pooblastila, da sme v sporazumu z Ogrsko previsoka zviševanja cen od strani kartelov s tem ovirati, da zniža carinske tarife za import; snujoče se surovinske zadrage kovinskih obrtnikov za import železa naj vlada v vsaki smeri podpira, tudi z denarnimi subvencijami.

Zahtev, katere je postavil shod kovinskih obrtnikov, ne moremo zavračati. Nasprotno, umestne so! Toda neposrednega praktičnega pomena nimajo. Gotovo bi bilo potrebno, da se izdela kartelni zakon; toda ta zakon bi ne smel biti antikartelni, in tega se pravzaprav tudi ni bati, ker so ravno v zadnjem času začeli spoznavati pomen kartelov, začeli so pa tudi uvidevati, da je vsak boj zoper kartele ne samo nemogoč, temveč naravnost škodljiv.

Nesreča je, da naši pravniki smatrajo za svojo glavno nalogo stlačiti pojave modernega gospodarskega življenja v Prokrustovo posteljo starorimskih pravnih pojmov. Le težko pridejo do veljave moderni pravni pojmi. Ko nas je najnovejša doba postavila pred kartelni problem, tedaj pravoznanstvo ni najprvo preiskovalo bistva tega problema, temveč iskalo primernega kotička v rimskem pravu. In tega so tudi našli, vsled tega se tudi ne smemo čuditi, če pisatelj Menzel pravi, da so rimski cesarji očetje kartelnih zakonov, čeprav sam priznava, da so moderni karteli le težko nastali pred

letom 1873. Pri nas se za kartele uporablja vsekako že precej stari koalicijski zakon.

Kako napačno je to, vidimo najboljše, če preiščemo predpogoje in tendenco koalicijskega zakona. Starejše narodno gospodarstvo je bilo lokalno razdeljeno, producirali so večinoma za tesno omejen trg, na katerem so imeli trgovci in rokodelci vsled svoje cehovne organizacije posebne predprave. Da bi trgovci in rokodelci tega privilegija ne izrabljali, je določila država za vsak kraj gotove mezdne in cenovne takse, katerih delavci, trgovci in obrtniki niso smeli prestopiti. Predvsem so prepovedali in kaznovali vse dogovore med delavci ali obrtniki, ki so imeli namen določiti druge nego uradno dovoljene takse. Kar se tiče delavcev, so evropske države polagoma spoznale, da je zveza delavcev predpogoj za dosego boljših življenjskih in delovnih pogojev. Vsled tega je prodrl v tem oziru princip koalicijske svobode. In tako so staro določilo o dogovorih med obrtniki v nekoliko milejši obliki prenesli na kartele, čeprav nimajo ti za to najbistvenjših predpogojev: Nedostaja lokalnega trga, ker so prometna sredstva ustvarila svetovni trg. Tovarniška industrija je uničila cehovno organizacijo. Ravnotako nedostaja oblastveno določenih cenovnih taks, na podlagi katerih naj sodnik sodi, če je kartel ceno zvišal ali znižal. In tako vidimo mnogo protislovja v raznih razsodbah. Vsled tega bi bilo tudi za kartele umestno in zelo važno, da se pravno postopanje s karteli zakonito uredi.

V Avstriji so tozadevni zakon predložili državnemu zboru 1. junija 1897, katerega je pa vlada nazaj vzela ter ga zopet predložila deloma izpremenjenega 12. oktobru 1898, toda sprejet ni bil. In tako so torej vsi ti načrti ostali nerešeni. Toda vzlic temu se je vedno in povsod razpravljalo o kartelnem problemu, znanstveno in parlamentarično. Omenimo naj le razprave na sestanku nemških pravnikov v Berlinu in Inomostu. V Inomostu je poročal sedanji avstrijski justični minister dr. Klein o pravnem postopanju s karteli in je stavil naslednji predlog, katerega so tudi sprejeli:

»Shod pravnikov je mnenja, da spada uredba zadev, ki jih je doslej provzročil proces karteliranja, in delovanje kartelov predvsem v področje upravne politike in gospodarskega zakonodajstva. Misli pa, da je neizogibno potrebno varstvo zoper pretirana, gospodarsko neopravičena zviševanja cen, sosebno zoper taka, vsled katerih je gospodarstvo manj imovitih slojev prizadeto, in nadalje da se mora dovoliti enaka koalicijska svoboda, kakor jo uživajo podjetniki, tudi delojemalcem. Kar se pa tiče pravnega postopanja s karteli, meni shod pravnikov, da je zakonito priznanje pravno-veljavnega obstoja kartelov potrebno, in je obenem prepričan, da morajo tudi z ozirom na kartele priti do neomejene veljave pravila in pa duh vladajočega privatnega prava in da mora tudi v tem oziru, kakor v ostalem pravnem prometu, vsakdo deležen biti polnega in enakega varstva svojih interesov. V kolikor je potrebna, v to svrhu izpremenitev in izpopolnitev veljavnega prava, naj se določa po posebnosti posameznih teritorialnih pravnih redov.«

Ta predlog nam popolnoma jasno označuje stališče, katerega bo zavzemal naš justični minister pri eventualni zakoniti uredbi kartelnega vprašanja.

Vladna podpora za naš izvoz.

Finančni minister se je odločil, da dovoli podporo v eksportne namena. In sicer je v to svrhu namenil od prebitka z l. 1905 svoto enega milijona kron. Če pomislimo, kakšna naloga čaka avstrijsko eksportno organizacijo, tedaj je ta svota popolnoma minimalna; vendar pa moramo biti veseli, da se tudi pri nas enkrat začne misliti na podpiranje eksporta oziroma industrije in trgovine. Sicer je do zdaj vsa ta akcija obstajala le v projektih, ki so pa že pri svojem porajanju našli toliko kritike, da so padli preje, nego so našli onega, ki bi jih proizvedel.

Omenimo le projekt o ustanovitvi eksportne družbe, ki naj bi na najvažnejših trgih v tujini ustanavljala trgovske dome, projekt o eksportni banki, projekt o avstrijsko-kineški banki in pa konečno stare ideje, da se naj namreč kolektivno pošiljajo potniki v tujino.

Ne moremo tajiti, da so vse te ideje lepe, verjeti pa ne moremo, da bi ena ali druga ozdravela ono rano, na kateri trpi naša avstrijska trgovska organizacija.

Napaka naše trgovske politike je in ostane vedno enaka: našo trgovsko politiko diktujejo gospodje v diplomatskih frakih, birokratje, ki od svojih zelenih miz do zdaj še niso prišli v pravo praktično življenje. Kaj nam pomagajo še tako lepe ideje, če pa vsaka še kot embrijo utone v našem birokratizmu, in sicer v birokratizmu, ki je zelo kratkoviden. Edina pomoč bi bila, da se pusti tudi laike v središče, kjer se zbirajo vsi dotoki trgovske politike. Tako si je opomoglo Angleško, kjer nosi praktični trgovec z voljo ali pavolo že od začetka v žepu epolete generala trgovske politike, tako si je opomogla tudi nemška država, kjer si je priborila organizacija interesentov v kljub birokratizmu kar največjo moč in kar najboljši vpliv. Pri nas je pa v tem oziru še mnogo, mnogo nedostatkov, in bode še dolgo trajalo, predno bodo avstrijsko-ogrski ministri za zunanje zadeve pri svojih igrah in intrigah uvaževali tudi glas trgovskega praktika, ki pozna tuje trge.

Kakoršno je vodstvo, taki so tudi njeni organi. Naša konzularna služba ne odgovarja obstoječim potrebam. Večina konzulov opravlja svojo službo brezplačno in vsled tega tudi nima onega interesa za razvoj našega eksporta, omejuje se le na pavšalna poročila in tuptam na kakšne informacije.

Ravno študuje naše trgovsko ministrstvo važno vprašanje, kako organizovati trgovsko informacno službo. Kdaj bode to vedno študiranje končano in kdaj pridemo do praktičnega zaključka, vedo bogovi!

Trgovska politika mora pri nas v prvi vrsti vzgojevati tipe ameriških in angleških eksporterjev, podpirati mora podjetnost, študovanje tujih trgov na mestu samem, trgovsko potovanje, vstanavljanje komisijonarskih firem, stalnih trgovskih observatorijev, nuditi pa mora interesentu v vseh prašanjih eksporta ne le kup

statističnih števil in zaprašeni material stereotipno prepisanih konzulatnih poročil; temveč svetovati mu mora v konkretnih slučajih, dati mu mora informacij, katere si pridobi na mestu samem, in priporočil, pre-skrbeti mu mora potrebne zveze in koncesije. Na ta način pojdejo od nas v svet pioniri naš trgovine, kmalu jih bode cela armada in tako poneso glas o naših izdelkih tudi tja, kjer o nas govore le kakor v pripovedki. Na te predbojevnike eksportne ideje polagamo večji pomen, nego na vse projekte eksotičnih bank.

Vse to le tako mimogrede, le dotakniti smo se hoteli teh vprašanj. Sistematično izboljšanje teh razmer pa potrebuje denarne podpore, toda nekoliko izdatnejše, nego je ravnokar omenjeni dar finančnega ministra.

Reklama in uspeh v kupčiji.

Uspeha v kupčiji ne povzroča le izbornost in kolikor mogoče nizka cena blaga, temveč v sedanjem času hitrega in varnega prometa je za to potrebna tudi neprestana reklama. Kupec je lahko s kupljenim blagom še tako zadovoljen, toda priporočal ga bo redkoma. Neprestano, vedno v očitvidni obliki se ponavljajoča reklama pa obrača pozornost interesentov vedno od novega na izdelek. Nehote se vtisne ime ali pa slika spominu. Kakor hitro se pa stvar potrebuje, že govori spomin — in smoter reklame je dosežen. Vsled spretne reklame so že popolnoma ničevne stvari provzročile velikanska premoženja. Takozvane Morrisonojeve odvajalne kroglice so izumitelju prinesle milijone, navzlic temu, da je izdal milijone za reklamo — oziroma ker je izdal milijone za reklamo. Ravnotako je bilo pri milu »Pears Soap.« Veliki razvoj kupčije je provzročil ustanovitev akcijske družbe.

Toda če se na reklamo zanemarja, ima to kar najslabjši vpliv na kupčijo. To se je zgodilo pri ravnokar omenjenem milu. Akcijska družba »Pears Soap« v Londonu, ki izdelava omenjeno po vsem svetu razširjeno milo, je sklenilo v poslednjem letu hraniti pri troških za reklamo. Firma je sicer izdala na leto dva milijona mark za reklamo, ker je mislila, da je vsled dolgoletne reklame že dovolj vpeljana. Toda rezultat je firmo povčil ravno o nasprotnem. Dočim se je namreč v prejšnjih letih plačevala dividenda 18 do 20 procentov, se v poslednjem letu sploh ni plačala dividenda. Kot vzrok tega nazadovanja se je na občnem zboru navajalo zanemarjenje reklame.

To dejstvo govori boljše o moči in o vplivu reklame nego najboljše razprave.

O bankah.

V času bilanc smo. Skoraj vse banke so že predložile svoje letne zaključke. In če pregledujemo te, tedaj vidimo, da se je skoraj pri vseh bankah število debitorjev pomnožilo in da so se sploh bilance v vseh posameznih pozicijah razširile. In ravno to je značilno za one velike, temeljne spremembe, ki so se zvršile v kupčijski politiki bank, še bolj pa v vsem ustrojstvu na-

rodnega gospodarstva. Toda te spremembe se niso zgodile polagoma, temveč rapidno, naenkrat. Financielni veleobrat je le nekak refleks razvoja splošnega kupčijskega delovanja. Da banke razširjajo svoje kupčijsko delovanje, se najbolje vidi v tem, da se število debitorjev množi. Ni še dolgo od tega, ko so imele banke veliko skrb, kje da bodo svoj denar umestile. Po zadnji nemški krizi je bilo na svetovnem trgu zelo mnogo denarja na razpolago. In finančni ustavi so se trudili, da odvrnejo dotok kreditorjev. V zadnjem času so pa vse banke svoj akcijski kapital zvišale, in vendar tudi že ta lastna sredstva več ne zadoščajo. V sedanjem času imajo banke ravno nasprotno skrb, namreč pridobiti si kolikor mogoče denarja, da s tem zadoste le najvažnejšim zahtevam.

Ta sprememba je pomembna ne le vsled intenzitete, temveč tudi vsled vzrokov denarne potrebe. Tudi v prejšnjih letih, 1895 in 1899, so stavili na banke večje zahteve. Takrat je bilo delovanje borze veliko, in sredstva bank so v prvi vrsti služila za vzdrževanje angažementov v efektih. Zdaj so pa novi debitorji edinele iz industrielnih in komercialnih krogov, največje zahteve stavi industrija in pa blagovna trgovina. Industrija je v znamenju investicij. Mnogo tovarnen zvečujejo, mnoge nove industrije ustanavljajo. Toda te investicije še le pripravljajv, stavbe, stroji in oprave so naročene, toda še ne plačane. Te investicije torej niso provzročile onega popraševanja po kapitalu, ki se je pojavilo pri bankah. Ta denar potrebujejo tovarne v prvi vrsti vsled večjega obrata. V času depresije je bila produkcija zelo omejena, in prodajali so iz velikih, nakupičenih zalog. Zdaj pa trgovci napolnjujejo svoja skladišča, da se preskrbe za vedno še obstoječe popraševanje. In v teh zalogah so pri producentih in veletržcih vezane velike kapitalije. Še več denarja potrebujejo novi karteli. Mnogoštevilne stroke tekstilne, papirne, kemične industrije so se v poslednjem času združile. Skoraj vsaka večja banka se je pri tem ali onem kartelu angažirala.

One velike svote, katere potrebujejo banke, so si banke ponajveč potom kredita pridobile. Naravna posledica tega, da se debitorji pomnože, je, da se tudi število kreditorjev zviša. In prav čudovito je, kakšne vsote prihrankov se zbirajo v bankah. Banke so toliko denarja na se potegnile, kakor še nikdar prej — in lahko rečemo, da so zdaj tudi take vsote vložene v banke, katere bi bile v normalnih časih v rentah ali v drugih obrestujočih se papirjih naložene. Vsled konstelacije obrestne mere je to popolnoma razumljivo. V kontokorentu se daje po štiri in še več odstotkov, posebno če se denar za dalj časa naloži. Boljšega obrestovanja tudi rente ne nudijo. In ker se tudi o varnosti ne more dvomiti, vlagajo ljudje rajše v banko, ker na ta način vedno lahko s tem denarjem razpolagajo.

Če hoče banka svojo kontokorentno kupčijo razširiti, mora imeti tudi velike rezerve. V sedanji dobi so banke pri dovoljevanju kredita zelo previdne. Natančno preiščejo, ali je prosilec vreden kredita in ali so jamstva dobra. Prav lahko izbirajo. Toda vseeno se lahko zgodi, da banka tuptam izgubi. Moremo celo

trditi, da možnost izgube v istej meri raste, v kateri se kupčija razširja. Če se gospodarsko stanje poslabša, se marsikaterokrat zgodi, da se kvaliteta tudi onih debitorjev poslabša, katere se je prej za najboljše smatralo. In previden bančni ravnatelj bo v dobrih časih mislil na slabe, računal bo s tem, da se konjunktura lahko poslabša. Banke morajo na to gledati, da krepče svoje rezerve, da kolikor mogoče velike vsote od letnega dobička odkažejo rezervam. Vsled tega ne zadošča, da dotira banka vidne rezerve, ker teh ne more vporabiti za eventualne izgubi, če namreč noče škodovati svojemu ugledu. Vse banke, ki se v prvi vrsti pečajo s tekočimi kupčijami, gledajo na to, da zberejo kolikor mogoče velike interne rezerve, da s temi v slabih časih zabranijo znižanje dividende in da nadomestijo eventualne izgube. Zadostna kontokorentna rezerva je prvi pogoj razširjene kontokorentne kupčije. Močne notranje rezerve so dobra varnost za slučaj poslabšanja konjunktura . . . Za ugled in kupčijsko delovanje banke je potrebno, da plačujejo zadostne dividende, in notranje rezerve so potrebne, da si banke v slabih časih ohranijo zaupanje svojih klientov.

Dopisi.

Predno smo se odločili izdajati ta list, obrnili smo se na nekatere obrtnike in industrijalce, da nam povedo svoje mnenje. V vposlednjem priobčujemo dva pisma, katera smo sprejeli:

Iz Novega mesta. Izvedel sem, da izide »Delo«, list za industrijo, trgovino in obrt. Prav, da izide. Potreben je. Ne moremo Slovenci nikakor tajiti, da imamo glede na vse navedene panoge najboljše upe, seveda, ako hočemo sami. Morje pred nosom. Po njem so nam odprta trgovska pota v bližnji in daljni veliki svet. Novi list mora skrbeti pred vsem, da se iznebimo Slovenci glede na to, kar je in še daje narodom ugled in pravo veljavo, onih otročjih nazorov, ki so običajni še med nami. Mislím, da bo mlado »Delo« vodilo veliko gibanje za združitev domačih denarnih sil na slov. jugu in da te izvojujo nam Slovanom na jugu ono stališče, ki nam gre in ki ga lahko dosežemo, če le hočemo in delamo. Z združenimi močmi na delo! Z tem zmislu bodi iskreno pozdravljeno »Delo«.

Iz Maribora. Rad Vam na Vaše cenjeno pismo povem svoje mnenje o listu, katerega mislite izdajati. Že pred časom smo imeli obrtniški list, ki je pa žal radi brezbriznosti naših obrtnikov zaspal. In vsled tega smo težko pogrešali glasila, ki bi zaztopal naše koristi. Vsaj napoči v par mescih nova doba. Vsled nove volivne reforme bomo posebno mi obrtniki skoraj brez vsakega zastopstva. Vsled tega pa moramo gledati, da si drugje pridobimo ugled in veljavo. In v to nam more edino le služiti dobro urejevan list. Tam bomo tožili o svoji bedi, tam se bomo posvetovali — in tako naj postane »Delo« list, okoli katerega naj se zbere vse obrtništvo. V edinosti je moč, če bo pa vsak za se hodil, bomo kmalu izgubljeni.

Raznoterosti.

Sedemdesetletnico je praznoval gospod V a s o Petričič, veletržec in hišni posestnik v Ljubljani. Gospod Petričič je vzlic svoji lepi starosti še vedno čil in krepak ter vodi sam svojo lepo razvito in cvetočo trgovino. Kako zaupanje uživa jubilent, kažejo pač najboljše razni javni posli, katere je opravljajal. Zaupanje stanovskih tovarišev ga je poklicalo v kranjsko trgovinsko zbornico, v kateri je z vso vnemo deloval v letih 1868—1874 in 1881—1890. L. 1887 je bil predsednik te korporacije. 24 let je bil občinski svetnik ljubljanski in 13 let podžupan. Dolgo vrst let je predsedoval mestni hranilnici ljubljanski, kateri je posvetil svoje najboljše moči. Cesar ga je odlikoval z Franc Jožefovim redom. Jubilantni želimo še mnogo, mnogo let — našim mladim trgovcem pa ga priporočamo za vzgled, ker ravno pri njem se pač najboljše vidi, kaj premore krepka roka in jasen duh.

Umrila je gospa Karolina Lapajne, bivša trgovka v Idriji. Bila je ustanoviteljica zdaj tako lepo cvetoče trgovine s čipkami. N. v. p.

Nove banke. Na Češkem snujejo dve novi banki in sicer „Zemljiško banko“ in pa „Poljedelsko banko.“ Toda obstoječi bančni zavodi se temu protivijo. Na Hrvaškem so ustanovili „Katoliško banko,“ na Dunaju pa „Splošno kreditno društveno banko“ in sicer z akcijskim kapitalom 1 milijona kron. Ta banka se bo v prvi vrsti pečala z ustanavljanjem in financiranjem kreditnih društev in zadrug in hoče gojiti predvsem personalni kredit. Toda poleg tega je opravičena proizvajati tudi vse druge bančne transakcije.

Podružnico v Zadru je ustanovila avstro-ogrska banka. To bo gotovo precej pripomoglo gospodarskemu napredku Dalmacije.

Obrtni svet. Trgovinski minister dr. Fořt je v 89. seji gosposke zbornice obljubil, da se v najkrajšem času ustanovi obrtni svet, ki naj pomaga vladi v obrtnih vprašanjih in zadevah, poleg tega pa zastopa koristi obrtnega stanu.

Podružnica poštne hranilnice v Pragi. Češki klub je sklenil poslati trgovinskemu ministru memorandum, v kateremu zahteva decentralizacijo poštne hranilnice in ustanovitev podružnice v Pragi.

Mohamedanska banka v Brčki. Mohamedanci hočejo v Brčki v Bosni ustanoviti novo mohamedansko banko za trgovino in obrt. Akcijska glavnica bo znašala za zdaj K 250.000.

Nova banka v Ljubljani. C. kr. priv. avstrijski kreditni zavod za trgovino in obrt na Dunaju (k. k. priv. österreichische Kreditanstalt für Handel und Gewerbe in Wien) je prevzela tukajšnjo bančno tvrdko L. C. Luckmann in ustanovi svojo filialko. Začetkom aprila začne poslovati.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani. Upravni svet Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani je zaključil v svoji bilančni seji dne 14. febr. čisto bilanco za leto 1906. Čisti dobiček za preteklo l. znaša 153.386,11 K. Upravni svet je sklenil predlagati VII. rednemu občnemu zboru, ki se bo vršil dne 6. marca t. l., da se razdeli 5odstotna dividenda, da se odkaže rednemu rezervnemu fondu 7.664,30 K, izrednemu rezervnemu fondu za izgube 40.000 K, pokojninskemu fondu 1.000 K, končno da se prenese na novi račun 806,89 kron. Na dalje je sklenil, da se ustanovi podružnica v T r s t u, da se v to svrhu zviša delniška glavnica.

Jadranska banka. V seji upravnega sveta dne 16. februarja je bila predložena prva bilanca za leto 1906. Čisti dobiček znaša 97.166 kron, to je 9,7 odstotkov vloženega kapitala. Upravni svet je vzel predloženo bilanco na znanje in je sklenil, da predlaga ob-

čnemu zboru, ki se vrši dne 10. marca, da odkaže od čistega dobička rednemu rezervnemu fondu 4858 kron, da razdeli 50.000 K kot 5odstotno dividendo, da odkaže rednemu rezervnemu fondu nadaljnih 15.142 K, tako da bo ta znašal 20.000 K. Rezervnemu fondu za izgube se odkaže 20.000 K, penzijskemu fondu pa 2000 K, 10.089 K naj se prenese na nov račun. Ker namerava Ljubljanska kreditna banka ustanoviti v Trstu svojo filialko, bo ustanovila Jadranska banka filialko v Ljubljani. Je pač žalostno dejstvo to!

Ustredni banka českých spořitelén v Praze ustanovi v najkrajšem času v Trstu svojo filialko.

Občni zbor avstrijsko-ogrske banke se je vršil dne 4. februarja na Dunaju. Zastopnik čeških delničarjev prof. dr. Fiedler je zahteval enega češkega zastopnika v generalnem svetu in predlagal člana gosposke zbornice in veletržca Jožefa Wohanko. Pri glasovanju je ostal češki kandidat v manjšini — dobil je 237 glasov, dočim so dobili izvoljeni generalni svetniki Oto Schlumberger pl. Goldeck 425, Aleksander Deutsch de Halom pa 598 glasov.

»European american national Bank« v Novem Jorku. Frank Zotti iz Kotora je dobil od vlade Združenih držav dovoljenje, da ustanovi v Novem Jorku novo narodno banko pod gorenjim naslovom, Akcijska glavnica bo znašala 200.000 dolarjev.

Frank Sakser Co. v Novem Jorku in Clevelandu je imel lani samo z dunajsko c. kr. poštno hranilnico nad trinajst milijonov kron prometa. Te številke pač jasno govore, koliko denarja pride sleherno iz združenih držav na Slovensko.

Ruska državna banka je znižala obrestno mero od 7 $\frac{1}{2}$ na 7 odstotkov.

Kaj dajemo mi državi in kaj država nam. Koroško plačuje davkov blizu 11 milijonov, država ji vrača 5 milijonov. Torej plačuje Koroško državi nad 6 $\frac{1}{2}$ milijona. Kranjsko plačuje davkov 18 milijonov, država ji daje le 5 milijonov, torej plačuje Kranjsko državi nad 12 $\frac{1}{2}$ milijona. Primorsko plačuje državi blizu 67 milijonov, država vrača Primorskemu 11 milijonov, torej plačuje Primorsko državi 56 milijonov. Štajersko plačuje davkov 46 milijonov, država vrača deželi 14 milijonov, torej plačuje Štajersko državi 32 milijonov. Slovenske dežele plačujejo državi 142 milijonov kron, od države pa dobivajo 34 milijonov, torej plačujejo državi skupaj 108 milijonov kron.

Stroški Avstrije za trgovsko in obrtno izobrazbo. Dunajska trgovinska in obrtna zbornica je nedavno priobčila podatke o tem, koliko izda Avstrija v svrhu strokovne izobrazbe trgovskega in obrtnega naraščaja. L. 1896 je potrošila za trgovsko stroko 5.148.000 kron, za obrtno stroko 148.000 K. Lansko leto za trgovsko stroko 10.248.000 kron, za obrtno 782.200 kron. Za tekoče leto je proračun. za trgovsko stroko 10.804.000 kron, za obrtno 877.000 kron. Tu so navedeni samo stroški države, izvzete so pa svote, ki jih izdaio posamične dežele, mesta, občine in korporacije. Za trgovsko izobrazbo Slovencev država do sedaj še ni dala ničesar. Tudi nekaj!

Občno ljudsko zavarovanje. V nižje-avstrijskem deželnem zboru so dne 8. januarja t. l. predložili Stoeckler i. dr. nujen predlog, da naj se takoj izdela zakonski načrt za občno ljudsko zavarovanje ter predloži novoizvoljenemu državnemu zboru.

Vipavska železnica. C. kr. trgovinsko ministrstvo je potrdilo načrt za podaljšanje vipavske železnice od Ajdovščine do Vipave. Menda ne bo prav dolgo trajalo, ko se zgradi tudi proga Postojna-Razdrto-Kobdil. Posebno vojno ministrstvo se iz strateških ozirov zanima za to progo.

Angleško-avstrijsko društvo za proizvodnjo cimenta. S sodelovanjem dunajske anglo-avstrijske banke nameravajo ustanoviti angleško-avstrijsko društvo za fabriciranje cimenta pod imenom »Anglo-Austrian Cement Company.« Družba hoče izrabljati neki patent za izdelovanje cimenta iz žindre. V to svrhu hoče ustanoviti tovarno tudi v Škedinju pri Trstu.

Prima fabricca triestina di cementi naturali e di cementi romani. Pod to firmo se je ustanovilo v Trstu društvo za proizvodnjo cimenta. Sirovi material za tovarno bo društvo dobivalo iz lastnih lomov. Tovarno hočejo sezidati v Rojanu pri Trstu.

Anglo-Austrian Hotel Company. V Londonu se je ustanovila »Anglo-Austrian Hotel Company« s kapitalom enega milijona funt-sterlingov. Namen te družbe je ustanovljati v Avstriji in Ogrski velike hotele. Predvsem hočejo na Dunaju sezidati velik eleganten hotel. Kot druga zgradba je projektovan krasen hotel v Budimpešti. Tudi pri nas na Kranjskem bi potrebovali enako podjetje. Naši lepi kraji ob novi železnici bodo pač dajali dobička le tuji podjetnosti.

Novo parobrodno delniško društvo. C. kr. ministrstvo notranjih zadev je v sporazumu z ministrstvom trgovine dovolilo baronu Oedönu Bay de Baya, Lavu Kamaliću, Ant. G. Katariniću, Valentinu Dolencu v Velem Selu na otoku Lošinju in pa tržaški trgovski banki, da ustanove delniško pomorsko društvo pod firmo »Parobrodsko dioničko društvo Lošinje« s sedežem v Velem Selu na otoku Lošinju.

Akcijsko društvo za dalmatinsko ribarstvo. Društvo za pospeševanje narodno-gospodarskih interesov Dalmacije je sklenilo ustanoviti akcijsko društvo, ki naj razpečava na dalmatinski obali ujete ribe in pa dalmatinske deželne pridelke. Akcijska glavnica bode začetkoma K 250.000 znašala in je večinoma že subskribovana. RIBE iz Jadranskega morja bodo potem po najkrajšem potu prihajale na dunajski trg, kakor tudi na druge trge velikih mest.

Stabilimento tecnico ustanovi ladjedelnico pri sv. Rokupri Trstu za zgradbo trgovskih ladij. Ladjedelnica bo stala 2½ do 3 milijone kron in omogočevala graditi naenkrat šest ladij.

Pristojbina za uvoz tujega hmelja v Žatec. Občinski svet v Žatcu je 6. t. m. sklenil, na to delovati, da se sklene deželni zakon, ki bo dovoljeval mestni občini Žatec pobirati pristojbino za uvoz tujega hmelja v Žatec.

Jubilejna razstava na Dunaju se bo vršila v zvezi s splošno avstrijsko in internacionalno razstavo za armado in marino leta 1908.

Največje evropsko električno centralo so sezidali v Dalmaciji na obronku štirih vodopadov na Manojlovcu blizu Knina. V to podjetje je vložilo rimsko društvo »Sutid« čez 8 milijonov kron. To je največja investicija v industrijske svrhe v Dalmaciji. Podjetje razpolaga s 24.000 konjskih sil.

Ogrsko-hrvatska trgovska zbornica v Novem Jorku. Kraljevo ogrsko-hrvatsko ministrstvo trgovine v Budimpešti namerava v Novem Jorku ustanoviti ogrsko-hrvatsko trgovinsko zbornico, ki naj ima namen pospeševati trgovinske zveze z Zjedinjenimi ameriškimi državami.

Črnogorsko izvozno in uvozno društvo. V Nikšiću se je ustanovilo trgovsko društvo, ki se bo bavilo z izvozno in uvozno trgovino za svoj in tuji račun. Obenem hoče napraviti svoj depozit za trgovsko blago.

Balkanska Tribuna. V Sofiji je začel izhajati nov list »Balkanska Tribuna«, ki bo deloval za zblizanje Jugoslovanov. Urejuje ga Mihajlo Georgijev, bivši bolgarski diplomatski agent v Belgradu, ki je lansko leto predsedoval prvemu kongresu jugoslovanskih književnikov in publicistov v Belgradu.

Laški kapital v Srbiji. Belgradski listi javljajo, da je prišlo nekaj laških kapitalistov v Belgrad, ki hočejo svoj kapital vložiti v gospodarska in industrijska podjetja v Srbiji. Vsled tega si hočeta Srbija in Italija pri sklepanju novih trgovinskih pogodb dovoliti razne nove ugodnosti.

Denarni zavodi v Srbiji. Leta 1888 je bilo v Srbiji 37 denarnih zavodov z uplačano glavnico 7,676.977,95 dinarjev, promet je znašal pa 405,968.225,46 dinarjev. Leta 1895 je število zavodov poskočilo na 66. Vplačana je bila glavnica 15,157.221,90 dinarjev, prometa je bilo 1.631,332.456,80 dinarjev. Koncem leta 1903 je bilo 112 denarnih zavodov z vplačano glavnico 29 milijonov dinarjev.

Izvoz srbske goveje živine v Milan. »Cor. della Sera« govori o prvem srbskem transportu goveje živine v Milan sledeče: »Rezultat prve poskušnje vvoza srbske goveje živine v Milan se je obče dobro obnesel. Goveja živina je navzlic 15dnevnomu potovanju prišla v dobrem stanju. Kar se tiče kvalitete, so bili naši trgovci popolnoma zadovoljni, meso je fino, in vsaki kos je dal po 60 do 100 kg mesa prve kvalitete. Cene so varirale od 75 do 80 lir za 100 kg žive vage. Vsled tega uspeha se je takoj naročil drugi transport, in ako tudi ta pokaže enake rezultate, hočejo naši importerji organizovati reden in permanenten vvoz srbske goveje živine v Italijo.«

Bolgarska industrija. Odkar obstoji v Bolgarski zakon za podpiranje domače podjetnosti, se vedno bolj množe nova industrijska podjetja. Tako se osnovala podjetja za instalacijo centralne kurjave, vodovodov, kanalizacije, zidanje kopališč i. t. d. V Sofiji se je zgradila tvornica za žeblice, nadalje tovarna za proizvodnjo tekoče ogljikove kisline. Na ta način se hoče Bolgarska tako povspeti, da bo doma vse ono proizvajala, kar potrebuje narod.

Železnica do Jadranskega morja. Belgradski »Trgovinski Glasnik« piše: »Ono življensko vprašanje za nas v Srbiji, da zvežemo Niš z železnico preko Škadra z Jadranskim morjem, je začelo interesovati tudi trgovski svet v Albaniji. Pred novim letom so imeli škadarski meščani posvetovanje o tej stvari in so sklenili, da pošljejo sultanu dva poslanca, ki ga naj prosita za dovoljenje zgradbe železnice od Škadra do Mitrovice v novobazarskem sandžaku. Če sultan tega ne dovoli, tedaj so meščani sklenili, da hočejo demonstrirati in zapreti bazar v Škadru. Železnica je zelo potrebna. Italijanski in rumunski kapitalisti se zelo trudijo, da dobe koncesijo. Nekoliko francoskih inženjerjev je že zdaj v Škadru in proučavajo zemljo in gozdove albanske, skozi katere bo tekla železnica. Za to važno vprašanje bi se morala v prvi vrsti angažovati Srbija in pa Črna Gora.

Trgovsko-obrtni muzej v Sofiji. V bolgarskem sobranju se je sklenilo, ustanoviti v najkrajšem času v Sofiji trgovsko-obrtni muzej, ki bo imel nalogo v tu- in inozemstvu, posebno v sosednjih državah, ki so važne za bolgarski izvoz, ustanovljati podružnice. Razventega hočejo ustanoviti trgovski informačni biró, poseben strokovni list, ki bo prinašal trgovska poročila bolgarskih zastopnikov v inozemstvu. V tem programu je tudi podpiranje malega obrta in domače industrije, potem dovoljevanje kredita na blago za prodajo namenjeno. Naloga muzejske uprave bo tudi, da bo v zvezi z vnanjimi trgovskimi agencijami bolgarskimi v vseh vprašanih izvoza, konečno pa naj se napravijo pri vseh diplomatskih in trgovskih zastopstvih v inozemstvu stalna vzorna skladišča. Podružnico nameravajo ustanoviti tudi v Ljubljani.

Velika klavnica v Nišu. Neko francosko društvo je prosilo za koncesijo, da napravi veliko klavnico v

Nišu, iz katere naj bi se meso izvažalo na Francosko. Srbska vlada je sklenila tej prošnji ugoditi, ker je prepričana, da povzdigne na ta način eksport.

Praktični nasveti za eksport v Italijo. Avstro-ogrski generalni konzul v Genovi piše v svojem obširnem poročilu za leto 1905: Vsako leto sem na tem mestu podajal svete za povzdigo našega importa v Italijo in tako naj tudi letos ponovim nekatere izmed najvažnejših in dodam nove, katere sem še pridobil vsled izkušenj v poslednjem času. Predno stopiš s tukajšnjimi firmami v kupcijsko zvezo, informiraj se pri konzulatu. Dobrih zastopnikov, še posebno generalnih zastopnikov naj se nikdar ne nastavlja pismeno, temveč vedno osebno. Cene naj se ne stavljajo, kakor to navadno delajo naši eksporterji, v kronah, temveč vedno v lirah, in sicer »cif«, t. j. franko carina in asekuranca na dobavnem kraju. Korešponduje naj se laški, ali pa vsaj francoski, nikdar pa ne nemški. Pri ponudbah naj se vedno navaja nekoliko višja cena, ker Lah ne kupi nikdar, ne da bi pri tem ne glihal. Plačilni pogoji so različni in siher so odvisni od branže. Navadno kasa v teku 30 dni proti 2 odstotkoma skonta ali pa tri do štiri mesece neto. Če dolжник ne plača, more konzulat intervenirati, seveda le izvensodno. Če ostane tudi to brezuspešno, tedaj se mora upnik obrniti na laška sodišča, za kar mu konzulat priporoči zanesljivega advokata, kateremu se mora dati pooblastilo in pa predujem. Pri terjatvah, ki so manjša nego 100 lir, naj se ne toži, ker je že naprava polnemoči vsled različnih legalizacij (pri notarju, nadsodišču, justičnem ministrstvu, ministrstvu zunanjih zadev i. t. d.) zelo komplicirana in draga. Informacije o firmah, zastopnikih i. t. d. naj bodo vedno precizna in natančna, ker le na ta način se more dajati zadovoljujoča pojasnila. Splošna pojasnila se dajejo za stonj, če se priloži povratna poština v avstrijskih ali ogrskih znamkah. Špecialna pojasnila o tvrdkah se sprosredujejo potom zanesljive pisarne za pojasnila, inas plača za Genuo 30 centesimov, za provinco 1 liro 50 centesimov.

Podržavljenje pridobivanja soli in premoga na Pruskem. Na Pruskem je država predložila zakonski načrt, s katerim si pridržuje pridobivanje premoga in soli. S tem se pa noče dotakniti obstoječih privatnih pravic, temveč od gotove dobe naprej je vsaka nova najdba premoga in soli edinole lastnina države. Na ta način se bo gospodarska moč pruske države zelo ojačila. To je zopet korak na potu državnega socializma. Pruska država je tudi ena izmed prvih držav, ki je poddržavila železnice, ki ji prinašajo bogat dobiček. — Tudi v drugih državah se je že pojavila misel, naj se premogokopi podržavijo, toda nikjer ni prišlo do praktičnih rezultatov. Ko je bil pred štirimi leti na Francoskem štrajk premogarjev, so zahtevali v državni zbornici podržavljenje premogokopov in ravnotako l. 1900 v češkem deželnem zboru, ko so premogarji na Češkem stavkali.

Angleška trgovina. Kolosalni razvoj angleške izvozne trgovine se da predstaviti samo v številkah. Po statističnih podatkih je bila vrednost celokupne izvozne trgovine angleške v tuje države v l. 1906 1060 milijonov funtov šterlingov t. j. 26.934,390,000 kron. V primeri z l. 1905 je vrednost za 100 mil. funtov šterlingov večja.

Bojkot ameriške trgovine v Kini. Ker Zjedinjene severo-ameriške države še niso spremenile zakona o vseljevanju Kinezov, začel se je po celem Kineški bojkot ameriškega blaga in trgovine. Središče tega bojkota je v Kantonu. Skoro noben kineški list ne sprejema oglasov in reklam ameriških trgovcev.

Trgovina z jajci. Angleška je l. 1885 importirala jajec za 22 milijonov frankov, zdaj jih importira v vrednosti čez 200 milijonov frankov. Največ jih importira iz Danske in Rusije. Rusija izvozi na leto jajec za več nego 40 mil. rubljev. Od držav na Balkanu izvozi naj-

več jajec Bulgarsko. Ta je eksportirala leta 1905 za 9,112,678 dinarjev, a leta 1904 za 8,494,609. Srbija izvozi mnogo manj. V leta 1905 je izvozila Srbija za 284,614 dinarjev jajec. V prejšnjih letih pa mnogo več — vsled slabe organizacije je ta trgovina zelo oslabela. Avstro-Ogrska izvozi jajec za 100,090,000 K.

Svetovno menično pravo. Najstarejši izmed berlinskega trgovstva so državnemu kancelarju izrazili željo, naj se menična prava raznih držav zjednačijo. V tej zadevi je izšlo delo dr. Meyerja: »Weltwechselrecht. Die Verschiedenheiten der geltenden Wechselrechte un deren Vereinheitlichung.« Ta spomenica je služila kot temelj resolucijam, katere so sklenili mesca septembra 1906 na milanskem kongresu, in pa v 23. konferenci International Law Association-a v Berlinu. Najstarejši izmed berlinskega trgovstva preiskujejo v svoji spomenici, ali je pri obstoječih gospodarskih in pravnih razmerah kulturnih narodov to zjednačenje meničnega prava mogoče. In pri tem pridejo do zaključka, da niso obstoječe diferencne točke nikjer tako pomembne, da bi branile zblizanje. Prvi pogoj temu je pač, da se dotične države same lotijo tega vprašanja. V to svrhu naj se povabijo vse vlade na internacionalno konferenco trgovcev in pravnikov, na kateri to bodo določili načela za skupno menično pravo. Če se to vprašanje ugodno reši, tedaj je napravljen pač velik korak za gospodarsko zblizanje držav.

Književnost.

Hribar Dragotin: Splošni naslovnik. Če hoče trgovec ali industrijalec svoje blago oferovati, mora poznati ljudi, katerim more poslati svoje ponudbe. In v to svrhu mu gotovo najboljše služi doberin zanesljiv naslovnik. Kar imajo druga glavna mesta že davno, smo dobili v Ljubljani šele sedaj. Že dolgo smo pogrešali dobrega slovenskega naslovnika. Temu je ustreglo založništvo Dragotina Hribarja, ki je izdalo naslovnik stolnega mesta Ljubljane in vse Kranjske. Knjiga, ki ima nad 500 leksikalnih strani in čez 100.000 naslovov, ne obsega le naslovov vseh odličnejših ljubljanskih prebivalcev, temveč tudi naslove vseh obrtnikov, trgovcev in podjetnikov, razdeljene po stroki, in to tudi za vso deželo. Knjiga navaja dalje ceste in ulice ljubljanske, vse hišne posestnike, vsa oblastva in društva, vse županske in župnijske urade, vse protokolovane tvrdke in zadrage. Potem podaja tudi statistične podatke o vojvodini Kranjski. Naslovnik kranjske dežele je razdeljen po okrajnih glavarstvih, po sodno-davčnih okrajih in po krajevnih občinah. Tu zopet navaja vse oblasti in uradnike, potem pa vse obrtnike in trgovce. Prinaša tudi najnovejše poštne naredbe, brzojavne in telefonske, ter vse pošte, ki ležijo v prvi zoni Ljubljane, kar bo izborno služilo ne le treovcem in obrtnikom, temveč vsakomur. Knjigi je pridejan tudi kratek opis zgodovinskega razvoja polit. uprave na Kranjskem ter seznam vseh živčih in umrlih častnih občanov mesta Ljubljane, in pa vseh županov, ki so od leta 1504 nadalje načelovali mestni upravi. Knjiga je sestavljena po uradnih podatkih in je brezdvomno najboljša, kar jih je izšlo v tej stroki. Knjigo prav toplo priporočamo. Brez tega naslovnika ne more biti nobena trgovina, nobeno obrtno podjetje, noben urad ter noben javen lokal (kavarne, restavranti). Na roča se pri Dragotinu Hribarju, založna knjigarna v Ljubljani, ter stane 10 K, s pošto 30 h več.

Listnica uredništva.

Vsem gospodom, ki so nam poslali razne nasvete, se tem potom zahvaljujemo. G. I. B. v T., hvala Vam lepa za vaš spis. Priobčimo ga v prihodnji številki. Vse sotrudnike prosimo, da nam pošiljajo kratke, jedrate in aktualne članke. Dolgi članki utrudijo bravce in nimajo navadno onega uspeha, katerega pričakuje pisatelj.